ଠାକୁରଜୀ ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଦେଓଜୀ ମହାରାଜଙ୍କ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି

ବନାମ

ରାଜସ୍ୱ ପରିଷଦ, ରାଜସ୍ଥାନ, ଆଜମେର ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ଅଗଷ୍ଟ 24,1964

(ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ପି. ବି. ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡକର, ଜେ. ସି. ଶାହ ଏବଂ ଏନ୍. ରାଜାଗୋପାଳ ଆୟାଙ୍ଗର ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ)

ଜୟପୁର ମାତମୀ ନିୟମାବଳୀ , 1945, ନିୟମ 4 ଓ 5 - "ରାଜ୍ୟ ଅନୁଦାନ" ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ - "ମାତମୀ ଦେୟ" ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ – ଅଭ୍ୟାସ - ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ - ପ୍ରଭାବିତ ପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁରକ୍ଷଣୀୟ ।

ଆବେଦନକାରୀ, ଜଣେ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି, କେତେକ ଜମିର ଅନୁଦାନ ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଟନ୍ତି । ଜୟପୁର ମାତମୀ ନିୟମାବଳୀ , 1945 ମସିହାର ନିୟମ 4 ଅନୁଯାୟୀ ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି "ରାଜ୍ୟ ଅନୁଦାନ" ରାଜ୍ୟର ଶାସକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ କିମ୍ବା ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବ । ସମସ୍ତ ସରକାରୀ ଅନୁଦାନ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁସାରେ ମାତମୀ ଦେୟ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଅଟେ, ଅର୍ଥାତ୍, ମୃତ ଅନୁଦାନପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟକୁ ଦେବାକୁ ଥିବା ରାଶି ଉପରେ ଏହିପରି ମାନ୍ୟତା ମିଳିବ । ଏହି ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିର ସେବାୟତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଥର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିଲା, ପୂର୍ବତନ ପଦସ୍ଥ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ଉତ୍ତରଦାତା ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରି ବର୍ତ୍ତମାନର ସେବାୟତଙ୍କ ଠାରୁ ମାତମୀ ଦେୟ ଦାବି କରିଥିଲେ । ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକାରୀ ଆଦେଶର ବୈଧତାକୁ ବିବାଦ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା । ଆବେଦନ ଉପରେ,

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଥିଲା: (i) ଯେହେତୁ ଏହି ଅନୁଦାନ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେବାୟତମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ନୁହେଁ, ତେଣୁ ଅନୁଦାନ ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଯାଇପାରିବନାହିଁ ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଉତ୍ତରଦାତା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କଠାରୁ କୌଣସି ମାତମୀ ଦେୟ ଦାବି କରିପାରିବ ନାହିଁ ।

(ii) ଯଦିଓ ମାତମୀ ଦେୟ ପୈଠ ପାଇଁ ଆଦେଶ ସେବାୟତ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନାମମାତ୍ର ଭାବେ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା, ଯେହେତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଆବେଦନକାରୀର ସମ୍ପତ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲାଗୁ କରାଯିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା, ଆବେଦନକାରୀର ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଅନୁରକ୍ଷଣୀୟ ରଖାଯାଇଥିଲା ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 326/ 1962 ।

D. B ଦେୱାନୀ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 10/1957ରେ ରାଜସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସେପ୍ଟେମ୍ବର 10, 1959 ର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଏହି ଆବେଦନ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ *ବି. କେ. ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ* ଏବଂ *ଏସ୍. ଏନ୍. ମୁଖାର୍ଜୀ*।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ *ରାଜସ୍ଥାନ ରାଜ୍ୟର ମହାଧିବକ୍ତା ଜି. ସି. କାସଲିୱାଲ୍, କେ. କେ. ଜୈନ ଏବଂ ଆର୍. ଏନ୍. ସଚଥେ ।*

ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା

ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡକରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା । ଏହି ଆବେଦନରେ ଯେଉଁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଆଇନଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଛି ତାହା ହେଉଛି ଜୟପୁର *ମାତମୀ* ନିୟମାବଳୀ, 1945ର ନିୟମ 5 ଅନୁଯାୟୀ, ଠାକୁରଜୀ ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଦେଓଜୀ ମହାରାଜଙ୍କ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି, ଆବେଦନକାରୀ, ଉକ୍ତ *ମାତମୀ* ରାଶି ଦେବାକୁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ କି । ଏହା ପ୍ରତୀୟମାନ ହୁଏ ଯେ, ନଭେମ୍ବର 6, 1956ରେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1, ରାଜ୍ୟସ୍ୱ ପରିଷଦ, ଆବେଦକାରୀଙ୍କ ମନ୍ଦିରର ସେବାୟତରୁ 15,404/14/ 6 ଟଙ୍କାର ମାତଲବା ମାତମୀର ଅସୁଲି କରାଯାଉ ବୋଲି ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ଏହି ଆଦେଶର ବୈଧତାକୁ ବିରୋଧ କରିଥିଲେ ଏବଂ ରାଜସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ (ସଂଖ୍ୟା 10/1957) ଦାୟର କରି ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଏହି ଅର୍ଥରାଶି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ ହୋଇନଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଖାରଜ କରିଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସହିତ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଆସିଛନ୍ତି ।

ଏହି ଆବେଦନରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ମାମଲା ଥିଲା ଯେ, ସମୟ ସମୟରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଅନେକ ଜମି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହି ଅନୁଦାନଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ନାମରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କର ସେବା ପୂଜା ଏବଂ ଠାକୁରଜୀ ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଦେଓଜୀ ମହାରାଜଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ବୃନ୍ଦାବନରୁ ଜୟପୁର ନିଆଯିବା ପରଠାରୁ ଗୋସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଏହାର ସମ୍ପତ୍ତି ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ନବମ ସେବାୟତଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ, ଗୋସ୍ୱାମୀ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର 1888 ମସିହାରେ ସେବାୟତ ପଦବୀରେ ସଫଳ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ 1935 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେବାୟତ ଭାବରେ ପରିଚାଳନାରେ ରହିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ, ତାଙ୍କ ବଡ଼ ପୁଅ ଗୋସ୍ୱାମୀ ଭୋଲା ନାଥ

ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ସେ ତାଙ୍କ ଜୀବନକାଳ ମଧ୍ୟରେ ସେବା ପୂଜାଙ୍କ ଯତ୍ନ ନେଇଥିଲେ । 1945 ମସିହାରେ ଗୋସ୍ୱାମୀ ଭୋଳାନାଥଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ, ତାଙ୍କ ବଡ଼ପୁଅ ଗୋସ୍ୱାମୀ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କୁମାର ସେବାୟତର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ସେ ମନ୍ଦିରର ସମ୍ପତ୍ତିର ପରିଚାଳନା ଏବଂ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିର ସେବାପୂଜାର ଦେଖାଶୁଣା କରିଆସୁଛନ୍ତି । ପ୍ରଦୁମ୍ନ କୁମାରଙ୍କ ପରିଚାଳନା ସମୟରେ ହିଁ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ବିବାଦୀୟ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ପାରିତ   ହୋଇଛି । ଏହି ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ, ମାତମୀକୁ "କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଦେଓଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁରେ ଗୋସ୍ୱାମୀ ଭୋଳାନାଥଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଏବଂ ଭୋଳାନାଥଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁରେ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କୁମାର ଦେଓଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ" ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମୋଟ ଅର୍ଥରାଶି ହେଉଛି 15,404/14/ 6 ଟଙ୍କା । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆବେଦନରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଯେ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେବାୟତମାନେ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିର ସେବା ପୂଜା କରିଆସୁଛନ୍ତି ଏବଂ ମନ୍ଦିରର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ସେବାୟତ ଭାବେ ପରିଚାଳନା କରୁଛନ୍ତି । ଏହିସବୁ ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଭୂସମ୍ପତ୍ତିରୁ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ର ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ମାତଲବା ମାତମୀଙ୍କୁ ଅସୁଲି ପାଇଁ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନେବାରୁ ଅସୁଲି କିମ୍ବା କରିବାରୁ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ ଜିଲ୍ଲାପାଳ, ସୱାଇ ମାଧୋପୁର, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମନୋନୀତ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ଆଜ୍ଞାଦେଶ, ଆଦେଶ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଜାରି କରାଯିବା ଉଚିତ ବୋଲି ଆବେଦନକାରୀ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ, ଉପଯୁକ୍ତ ଆଦେଶ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କିମ୍ବା ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଜାରି କରାଯିବା ଉଚିତ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶକୁ 20 ଏପ୍ରିଲ 1954ର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିଦିଆଯିବ ଯାହା ଉପରେ ଏହି ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆଦେଶ ଆଧାରିତ ଥିଲା ।

ଉତ୍ତରଦାତା 1,2 ଏବଂ ରାଜସ୍ଥାନ ରାଜ୍ୟ, ଯିଏକି ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 3 ଭାବେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲା, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦାବିକୁ ବିରୋଧ କରିଥିଲା ଏବଂ ଅନେକ ବାହାନା କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଯେ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ଏହାର ଜବାବରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ କେବଳ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଏହି ଅଭିଯୋଗ ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ କାରଣ ମୂଳ ଅନୁଦାନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସନ୍ଧାନଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଜୋର ଦେଇ କହିଥିଲେ ଯେ ମାତଲବା ମାତମୀକୁ ସେବାୟତ ପରିବାର ବିରୋଧରେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଦ୍ୱାରା ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଯେ ଏହାର ସମ୍ପତ୍ତି ଉକ୍ତ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ନୁହେଁ ତାହା ଯଥାର୍ଥ ନୁହେଁ ।

ଆବେଦନକାରୀ ଠାକୁରଜୀ ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଦେଓଜୀ ମହାରାଜଙ୍କ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ଥିଲେ ବୋଲି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ବିବାଦର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଛନ୍ତି ।ତେବେ, ଏହା ମତ ରଖିଥିଲା ଯେ, ଯେହେତୁ ସେବାୟତ ସମ୍ପତ୍ତି ପରିଚାଳନା କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କର ସେବା ପୂଜା କରୁଥିଲେ, ସେବାୟତ ନିଜେ ସମ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥିବାରୁ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନିୟମ ଲାଗୁ ହୋଇଥିଲା, କାରଣ ଯାହାକୁ ସେବାୟତମାନେ ଧାରଣ କରିଥିଲେ, ତାହାକୁ ନିୟମ 4 (1) ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ 'ରାଜ୍ୟ ଅନୁଦାନ' ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ଏହି ମତ ଉପରେ ଆଧାର କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଉପସଂହାରରେ ଉପନୀତ ହେଲେ ଯେ ମାତମୀ ନିୟମରେ ଯାହା ବିଚାର ରହିଛି ତାହା ହେଉଛି ସେବାୟତକୁ ଉତ୍ତରାଧିକାର ଦେବା । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ତଥ୍ୟକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନର ସେବାୟତଙ୍କ ପୂର୍ବାଧିକାରୀମାନେ ମାତମୀ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ସେବାୟତ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ସେହି ତରଫରୁ ଏକ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅନୁଯାୟୀ, 'ମାତମୀ'ର ସଂଜ୍ଞାର ସରଳ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଏହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସେବାୟତଙ୍କୁ ମାନ୍ୟତା ଦେବା ସମୟରେ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଯଦିଓ ସେବାୟତ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିର ପ୍ରତିନିଧି ବୋଲି ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା, ଏହା ସେବାୟତ ପକ୍ଷରୁ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନ ନଥିଲା ଏବଂ ଯେହେତୁ ସେବାୟତ ବିରୋଧରେ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା, ତେଣୁ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ବୈଷୟିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ନଥିଲା । ଏହା ସତ୍ତ୍ୱେ, ଯେହେତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ମତ ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ଥିଲେ ଯେ ମନ୍ଦିରର ସମ୍ପତ୍ତିରେ ସେବାୟତମାନଙ୍କର ଲାଭଜନକ ସ୍ୱାର୍ଥ ହେତୁ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା, ତେଣୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନର ଗୁଣବତ୍ତା ଉପରେ ବିଚାର କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହାକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ଖାରଜ କରିଥିଲେ । ମୁଖ୍ୟ ରାୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭଣ୍ଡାରିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭଣ୍ଡାରୀଙ୍କ ଉପସଂହାରରେ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ମୋଦୀ ସହମତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଆଦେଶରେ ସେ ଯେଉଁ ମୁଖ୍ୟ କାରଣଗୁଡିକ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି, ଯାହା ଉପରେ ତାଙ୍କର ଉପସଂହାର ନିର୍ଭର କରିଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ମୋଦୀ ଏହା ମଧ୍ୟ କହିଥିଲେ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ନିୟମାବଳୀକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପକ୍ଷେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସେ ଭାବୁଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏକମାତ୍ର ଆଶ୍ୱସ୍ତି ହେଉଛି ଯେ ସେ ନିୟମ 20 ର ଧାରା (xvii) ଅନୁଯାୟୀ ନିଜର ବିଚାର କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ସଂପୃକ୍ତ ରାଶି ପ୍ରଦାନରୁ ମୁକ୍ତି

ପାଇବା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 3କୁ ପ୍ରେରିତ କରି ଦାୟମୁକ୍ତ ହୋଇପାରିବେ । ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୋଧରେ ହିଁ ଆବେଦନକାରୀ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଆସିଛନ୍ତି ।

ଜୟପୁର ମାତମୀ ନିୟମାବଳୀ 1945 ମସିହାରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହି ନିୟମାବଳୀର କେତେକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଏବେ ନିୟମ 4ରେ ସଂଜ୍ଞା ରହିଛି ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ନିୟମ 4 (i) 'ରାଜ୍ୟ ଅନୁଦାନ' କୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ ଯାହାର ଅର୍ଥ ଜୟପୁର ରାଜ୍ୟର ଶାସକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ କିମ୍ବା ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ଜମି ଉପରେ ଅଂଶ ଅନୁଦାନ ଏବଂ ଏଥିରେ ଏକ ଜାଗୀର୍, ମୁଆମ୍ଲା, ସୁବା, ଇଷ୍ଟିମାରାର୍, ଚକୋଟି, ବଢ, ଭୋମ୍, ଇନାମ, ତନଖା, ଉଡ଼କ୍, ମିଲକ୍, ଆଲୁ-ଫା, ଖଙ୍ଗୀ, ଭୋଗ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦାତବ୍ୟ କିମ୍ବା ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ, ଏକ ବାସସ୍ଥାନ କିମ୍ବା ବଗିଚା ପାଇଁ କିମ୍ବା ସମାନ ପ୍ରକୃତିର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନୁଦାନ ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମ୍ ବିନା ଏକ ଜମିକୁ ମଞ୍ଜୁରୀ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ନିୟମ 4 (2) ରାଜ୍ୟ ଅନୁଦାନ ଧାରଣ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ 'ରାଜ୍ୟ ଅନୁଦାନ ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି' ଭାବେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ । ନିୟମ 4 (3) 'ମାତମୀ' କୁ ସୂଚିତ କରେ ଏବଂ ଏହାକୁ ଏହି ଶବ୍ଦରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ :

> "ମାତମୀ"ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଶେଷ ଧାରକଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ରାଜ୍ୟ ଅନୁଦାନରେ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କ ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମରେ ମାତମୀ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥାଏ, ତାଙ୍କୁ "ମାତମୀଦାର" କୁହାଯାଏ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ପରେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ରାଶିକୁ "ମତଲବା ମାତମୀ" କୁହାଯାଏ ।

ନିୟମ 4 (4) 'ନଜରାନା' କୁ ଏହିପରି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ:

> ମାତଲବା ମାତମୀ ସହିତ "ନଜରାନା" ହେଉଛି ଶେଷ ଧାରକଙ୍କ ଜଣେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବଂଶାନୁକ୍ରମିକ ପୁରୁଷ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଜଣେ ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର କିମ୍ବା ଜଣେ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ରାଶି ।

ଏହିପରି ଭାବେ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯିବ ଯେ ନିୟମ 4 (i) ଅନୁଯାୟୀ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ ଅନୁଦାନର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଜୟପୁର ରାଜ୍ୟର ଶାସକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜମି ଉପରେ ସୁଧର ଅନୁଦାନ ଏବଂ ଏଥିରେ ଦାନ କିମ୍ବା ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଏହି ଅନୁଦାନ ଦିଆଯାଇଥିବା ଦର୍ଶାଇ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ବିଚାର

କରିଛନ୍ତି । ବାସ୍ତବରେ, ଯେଉଁ ଦୁଇଟି ଅନୁଦାନ ଉପରେ ଆମର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା, ତାହା ଏହି ମତକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ଥନ କରେ । 21 ତମ ରମଜାନ St.1123 (ସଂଲଗ୍ନକ ପ୍ରଦର୍ଶିତ 4) ଥିବା ପଟ୍ଟାର ନକଲରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ, ପରଗଣା ହିନ୍ଦୌନ ବାସେଶୁ ପ୍ରସାଦ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦେହରା ଓ ସଲାମପୁଖ ବଲାହାଡ଼ି ଗ୍ରାମକୁ ଠାକୁରଜୀ ଶ୍ରୀଜୀଉଙ୍କ "ପୁଣ୍ୟ ଭୋଗ" ନିମନ୍ତେ ଆବଣ୍ଟିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହିପରି, Smt 1808ର କାଟିକ ବଡି 8 ତାରିଖରେ ପଟ୍ଟାର ଏକ ନକଲ(ସଂଲଗ୍ନକ ପ୍ରଦର୍ଶିତ 5) ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଗ୍ରାମ ଗୋବିନ୍ଦପୁର ବାସ୍, ତହସିଲ ହାତୟୋଡ, କସବା ସୱାଇ ଜୟପୁର ଠାକୁରଜୀ ଶ୍ରୀଜୀଙ୍କ ଭୋଗ (ପ୍ରସାଦ ଅର୍ପଣ ପାଇଁ) ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜ ରାୟରେ ଯେଉଁ ଆଧାରରେ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି, ସେହି ଆଧାରରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନରେ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଆମେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ଅନୁଭବ କରୁନାହୁଁ । ପ୍ରଶ୍ନରେ ଥିବା ଅନୁଦାନ ସେବାୟିତଙ୍କ ପାଇଁ ନୁହେଁ ବରଂ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ସପକ୍ଷରେ ଅନୁଦାନ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏକଥା ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିର ହିତରେ ଦିଆଯାଇପାରେ କିମ୍ବା ମନ୍ଦିରର ଆବଶ୍ୟକ ସେବା କରିବା ପାଇଁ ଅନୁଦାନ ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉପରେ ବୋଝ ପକାଇବାକୁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇପାରେ । ଏହି ଆବେଦନରେ ଆମେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଅନୁଦାନ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତିତ ଅଛୁ । ଏହି ଅନୁଦାନ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଯଦି ସେବାୟତ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅନୁଦାନର ପରିଚାଳନା କରନ୍ତି, ତେବେ ଏହା ତାଙ୍କର ସେବାୟତ ପଦବୀ ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ରାଜ୍ୟରୁ ଅନୁଦାନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବାରୁ ନୁହେଁ ।

ନିୟମ 5ରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି ଯେ କେତେକ ବ୍ୟତିକ୍ରମକୁ ସହିତ ସମସ୍ତ ସରକାରୀ ଅନୁଦାନ ମାତମି ଅଧୀନରେ ରହିବ । ଏହି ବ୍ୟତିକ୍ରମଗୁଡ଼ିକ ଆମ ପାଇଁ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ନୁହେଁ । ନିୟମ 6ରେ ଅନୁଦାନର ଉତ୍ତରାଧିକାର ଦାବି କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୃତ୍ୟୁ ବିବରଣୀ ଦାଖଲ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ନିୟମ 7ରେ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଲିଖିତ ବିବରଣୀ ଦାଖଲ ନକଲେ ଦଣ୍ଡବିଧାନର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଛି । ନିୟମ 8 ମାତମୀ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ରାଜ୍ୟ ଅନୁଦାନକୁ ସଂଲଗ୍ନ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ । ନିୟମ 9ରେ ଭୋଗ ଅନୁଦାନ ସଂଲଗ୍ନ କରିବା ସମୟରେ ଭୋଗରାଜ ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥାଏ । ନିୟମ 12 ଅନୁଯାୟୀ, ରାଜ୍ୟ ଅନୁଦାନର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ପାଇଁ ଦାବି, ଯଦି ଶେଷ ଧାରକଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର ଏକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କରାଯାଇନଥାଏ, ତେବେ ସମୟସୀମା ଶେଷ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯିବ ଏବଂ ଅନୁଦାନ ପୁନର୍ବାର ଆରମ୍ଭ ହେବ । ନିୟମ 13 ସଫଳ ହେବା ପାଇଁ ହକଦାର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନ ସହିତ ଜଡିତ ଅଟେ । ନିୟମ 14 ସିଧାସଳଖ ପୁରୁଷ

ବଂଶାନୁକ୍ରମିକ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ସମାନ ସମସ୍ୟା ସହିତ ଜଡିତ ଅଟେ । ନିୟମ 14ର ସର୍ତ୍ତରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି ଯେ, ଜୈନ ମନ୍ଦିର ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମନ୍ଦିରର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଅନୁଦାନ ଦିଆଯିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଉପାସନା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତତା ପ୍ରତି ଯଥାର୍ଥ ଧ୍ୟାନ ଦେଇ ମୂଳ ଅନୁଦାନ ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପୁରୁଷ ବଂଶଧରଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସି ଜଣଙ୍କୁ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଭାବେ ଚୟନ କରିବା ସରକାରଙ୍କ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଅଧିକାର ରହିବ । ଅବଶିଷ୍ଟ ନିୟମାବଳୀ ସହିତ ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନରେ ଚିନ୍ତିତ ନୁହଁ ।

ଏଠାରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି ଯେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅନୁଦାନ ନିୟମ 5ର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ କି ? ନିୟମ 5ରେ ରାଜ୍ୟ ଅନୁଦାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାତମୀର ଧାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥାଏ ଏବଂ ଯଦି ଏହି ନିୟମ ଲାଗୁ ହୁଏ, ତେବେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଖରେ କୌଣସି ମାମଲା ରହିବ ନାହିଁ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କର ଭୂ-ସମ୍ପତ୍ତି ନିୟମ 5 ଅନୁଯାୟୀ ମାତମୀ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କି, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ସମୟରେ ଏହି ମାତମୀର ପ୍ରକୃତିକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଏହା ଉପରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଦାବି କରାଯାଇପାରିବ କି ତାହା ଜାଣିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ଆମେ ପୂର୍ବରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛୁ ଯେ ମାତମୀର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଶେଷ ଧାରକଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ରାଜ୍ୟ ଅନୁଦାନ ପାଇଁ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କ ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ଯଦି କୌଣସି ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି କିମ୍ବା ମନ୍ଦିରକୁ ଅନୁଦାନ ଦିଆଯାଏ, ତେବେ ଅନୁଦାନ ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁକୁ ନେଇ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ରହିବ ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ରହିବ ନାହିଁ । ଏକ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି, ଯାହା ଏକ ଆଇନଗତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଟେ, ତାହା ମୃତ୍ୟୁର ବିଷୟ ନୁହେଁ, କାରଣ ହିନ୍ଦୁ ଧାରଣା ଏହିକି ଯେ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ଅନନ୍ତକାଳ ବଞ୍ଚିଥାଏ, ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ, ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଅନୁଦାନ ପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ବିଷୟରେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅସମ୍ଭବ ଯେ ଏହା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଛି ଏବଂ ଜଣେ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କ ଦାବି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମାତମୀ ପାଇଁ କୌଣସି ଦାବି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କରାଯାଇପାରିବ ବୋଲି କହିବା କଷ୍ଟକର ମନେହୁଏ, ଏବଂ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ସୂଚାଏ ଯେ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତିରୁ କୌଣସି ରାଶି ଫେରସ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ କାରଣ ମାତମୀ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦାବିଦାର ଅଟନ୍ତି ଯିଏ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସେବାୟତର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ବୋଲି ଦାବି କରନ୍ତି ।

ବିଦ୍ୱାନ ମହାଧିବକ୍ତା ଏହି ସ୍ଥିତିକୁ ବିରୋଧ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ତଥାପି, ସେ ଯୁକ୍ତି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ ଯେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ଅନୁଦାନ ନ୍ୟାୟଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇନାହିଁ, ଏବଂ ତେଣୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ନିଜ ନାମରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଧାରରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ । ଆମେ ଏହି ତର୍କରେ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ନୁହଁ । ଆମେ ପୂର୍ବରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛୁ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 3ରେ ବିଶିଷ୍ଟ କଥନଭାବେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ, ସମୟ ସମୟରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ସମସ୍ତ ସରକାରୀ ଅନୁଦାନ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ନାମରେ ରହିଥିଲା, ଏବଂ ଯଦିଓ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଏହି କଥନକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନାହାନ୍ତି, ସେମାନେ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯେ, ଯେହେତୁ ମୂଳ ଅନୁଦାନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡିକ ଅନୁସନ୍ଧାନଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ, ସେମାନେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ସେହି ପକ୍ଷରେ ଏହାର ମାମଲାକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ କହିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ଦୁଇଟି ଅନୁଦାନ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟରୁ ଜଣାପଡିଛି ଯେ ଏହି ମାମଲାକୁ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ଅନୁଦାନ ପ୍ରାପ୍ତକର୍ତ୍ତା ହୋଇଥିବା ଆଧାରରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା । ଏଭଳି ସ୍ଥିତିରେ ଆମେ ଭାବୁନାହୁଁ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମହାଧିବକ୍ତା ଏହା ଯୁକ୍ତି କରିପାରିବାକୁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଯେ ସେସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ମଧ୍ୟରୁ କିଛି ସମ୍ପତ୍ତି ସେବାୟତଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଇପାରେ, ଯେଉଁମାନେ ନିଃସନ୍ଦେହରେ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିର ସେବା କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଥିଲେ ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ମତ ପୋଷଣ କରିଥିବା ପରି ପ୍ରତୀୟମାନ ହେଉଛି ଯେ , ଯେହେତୁ ଜଣେ ସେବାୟତଙ୍କ ମନ୍ଦିରର ସମ୍ପତ୍ତିରେ କିଛି ଲାଭଜନକ ସ୍ୱାର୍ଥ ରଖିଛନ୍ତି, ତେଣୁ ଏହି ଲାଭଜନକ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ରାଜ୍ୟ ଅନୁଦାନ ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ଏହି ଆଧାରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ବୈଧ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଆମେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ ନାହୁଁ ଯେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସେବାୟତକୁ ମାନ୍ୟତା ଦେବା ପାଇଁ କୌଣସି ମାତମିକୁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୁନଃପ୍ରାପ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ କି ; କିନ୍ତୁ ଯେହେତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିରେ ସେବାୟତର ଲାଭଦାୟକ ସ୍ୱାର୍ଥ ରହିଛି, ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ଯଦିଓ ହିନ୍ଦୁ ଆଇନ୍ ଅନୁସାରେ ସେବାୟତକୁ ମିଳିଥିବା ବିଶେଷ ସ୍ଥିତି ବଳରେ ସେବାୟତ କିଛି ଲାଭକାରୀ ସ୍ୱାର୍ଥ ଦାବି କରିପାରିବ, ତେବେ ଏହି ସ୍ୱାର୍ଥ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଅନୁଦାନ ବଳରେ ନୁହେଁ, ବରଂ ହିନ୍ଦୁ ଆଇନ, କିମ୍ବା ରୀତିନୀତି, କିମ୍ବା ମନ୍ଦିରର ବ୍ୟବହାର କିମ୍ବା

ମନ୍ଦିର ଅବସ୍ଥିତ ସ୍ଥାନର ବ୍ୟବହାର ବଳରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ । *ତିଲକାୟତ ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦଲାଲଜୀ ମହାରାଜ ଇତ୍ୟାଦି ବନାମ ରାଜସ୍ଥାନ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* [1]ସେବାୟତଙ୍କ ସ୍ଥିତିକୁ ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଶ୍ରୀ ବିଚାରପତି ଅମିର ଅଲ୍ଲୀ *ବିଦ୍ୟା ବରୁଥି ତିର୍ଥ ସ୍ୱାମୀଗଲରେ ବନାମ ବାଲୁସାମି ଆୟାର* [2] ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ମନ୍ତବ୍ୟ ଅନୁମୋଦନ ସହିତ ଉଦ୍ଧୃତ ହୋଇଥିଲା । ଶ୍ରୀ ବିଚାରପତି ଅମିର ଅଲ୍ଲୀ କହିଲେ "ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାରେ", " ମହନ୍ତଙ୍କୁ ଭୋଗାଧିକାରର ଏକ ଅଂଶର ଅଧିକାର ଦିଆଯାଇଥାଏ, ଉପଭୋଗ କରିବାର ଉପାୟ ଏବଂ ଭୋଗାଧିକାରର ପରିମାଣ ପୁନର୍ବାର ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ରୀତିନୀତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ସମ୍ପତ୍ତି ତାଙ୍କୁ ସୂଚିତ କିମ୍ବା ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ହୋଇନଥିଲା, କିମ୍ବା ସେ ଇଂରାଜୀ ଅର୍ଥରେ ନାସୀ ନୁହଁନ୍ତି, ଯଦିଓ ତାଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିବା ଦାୟିତ୍ୱ ଏବଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ସେ ସାଧାରଣ ଅର୍ଥରେ ଜଣେ ନ୍ୟାସୀ ଭାବରେ ପ୍ରଶାସନିକ ତ୍ରୁଟି ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ଅଟନ୍ତି । ତେଣୁ, ଆମ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ରାୟ ଦେବାରେ ତ୍ରୁଟି କରିଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିରେ ସେବାୟତଙ୍କର ଲାଭକାରୀ ସ୍ୱାର୍ଥ ଏକ ରାଜ୍ୟ ଅନୁଦାନ ସହିତ ସମାନ ଥିଲା ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ,ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବୈଧ ଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ଉପସଂହାରର ଆନୁସଙ୍ଗିକ ପ୍ରଭାବକୁ ବୋଧୁଏ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ ଯେ, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ହୋଇଥିବା ଆଦେଶ ବୈଧ ହୋଇଥିବାରୁ, ଆବେଦନକାରୀର ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ରାଶି ଆଦାୟ କରାଯାଇପାରିବ । ସେଥିପାଇଁ ଆମେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆଇନଗତ ସ୍ଥିତିକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଭାବିଲୁ ।

ବାସ୍ତବରେ, ଦେୱାନୀ ବିବିଧ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 1081/1964 ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଆମ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯାଇଥିଲା ଯେ ଏକ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦାବି କରିଥିଲେ କାରଣ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଜମିକୁ ରାଜସ୍ଥାନ ରାଜ୍ୟ ଅଧିସୂଚନା ସଂଖ୍ୟା F. (388)/REV/1. A/53 ଦ୍ୱାରା ଜାନୁଆରୀ 1,1959 ମସିହାରେ ଦଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏପ୍ରିଲ 24,1962 ମସିହାର ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ରାଜସ୍ଥାନ ରାଜ୍ୟ ପକ୍ଷରୁ ବାର୍ଷିକ ରାଶି ଦେବତାଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ବାର୍ଷିକ ଭତ୍ତା ରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ତେବେ ଏହି ଆଦେଶରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ, ମାତମୀ ଜରିଆରେ 15,404/14/ 6 ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅର୍ଥରାଶିକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହା

[1] [1964] 1 S.C.R. 561

[2] 48 I.A. 302,311

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଦାବି କରାଯାଇଛି, ଯାହା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ତଥ୍ୟ ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବେ ଦର୍ଶାଉଛି ଯେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଗିରଫ କରିବାରେ ଯଥାର୍ଥତା ରହିଛି ଯେ , ଯଦିଓ ମାତମି ଦେୟର ଆଦେଶ ବର୍ତ୍ତମାନର ସେବାୟତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ନାମମାତ୍ର ଜାରି କରାଯାଇଛି, ତେବେ ଏହା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରିବ । ଯେହେତୁ ଆମେ ବିଚାର କରିଛୁ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ନିୟମ 4 (1) ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟ ଅନୁଦାନ ଅଟେ, କିନ୍ତୁ ନିୟମ 4 (3) ଅନୁଯାୟୀ ମାତମୀ ଦେୟ ପୈଠ ପାଇଁ ଦାୟି ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ, ଆମେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ ଯେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନର ଯଥାର୍ଥ ଥିଲା, ଯେହେତୁ ଏହା ଉତ୍ତରଦାତା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମନୋନୀତ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଭୂସମ୍ପତ୍ତିରୁ ଉକ୍ତ ରାଶି ଆଦାୟରୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମାଗିଥିଲା । ତେଣୁ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 16(1)ରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯେହେତୁ ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନର ସେବାୟତ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶର ବୈଧତା ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତିତ ନୁହଁ, ତେଣୁ ଆମେ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 16 (2) ରେ ଥିବା ପ୍ରାର୍ଥନାର ଗୁଣବତ୍ତା ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ମତାମତ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଉନାହୁଁ ।

ଫଳାଫଳ ହେଉଛି, ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ ବାତିଲ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ।

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

<u>ଅସ୍ୱୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମା ରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :

ସୁମିତ୍ରା ସାହୁ ,ଅନୁବାଦିକା,

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।